

Arme schapen

Orde van dienst en preek

Zondag 22 april 2018

Lezing: Johannes 10: 11-16

Ichthuskerk, ds. Jaap van den Akker

- Lied voor de dienst: “Goedemorgen welkom allemaal” (NLB 288)

- Welkom

- Aanvangslied: “Dit is een morgen” (NLB 216)

- Moment van stilte

- Begroeting en bemoediging

- Psalm van de zondag: Psalm 23

Gelezen: “Genoeg” (NLB pag. 75)

Jij zoekt voor mij

groen, grazig gras.

Ik voel me vrij,

speel zonder jas.

En als ik blaas,

begrijp jij mij.

Loop ik op straat,

ben jij er bij.

In diepe nacht

maak jij het licht.

Jij houdt de wacht,

jij blijft in zicht.

Als ik jou heb,

heb ik genoeg.

Gezongen: De Heer is mijn herder (NLB 23c: 1, 2 en 5)

- Kyriegebed

- Glorialied: “Gij hebt, o Vader van het leven” (NLB 823: 1 en 2)

- Met de kinderen: *gebed, gesprek, lied*: “De Heer is mijn herder” (ONC/Ichthusbundel nr. 23)

- Bijbellesing: Ezechiël 34: 1-10

- Lied: “De Heer is mijn herder” (NLB 23b: 1 en 2)

- Bijbellesing: Johannes 10: 11-16

- Lied: “De Heer is mijn herder” (NLB 23b: 5)

- Uitleg en verkondiging

Aan het begin van de preek luisteren we naar: <https://www.youtube.com/watch?v=uSgwlkSvMpA>

(Arme Schapen van Stef Bos)

Arme schapen. Het gaat over ons – zoals zo vaak in de teksten van Stef Bos.

Die arme schapen dat zijn wij.

De herder is verdwenen: *Voor even of voorgoed. Er is niemand die de weg wijst. Er is niemand die ze hoedt.*

De herder is verdwenen. Wie is onze herder? Wie of wat is er dan weg? Het is de vraag van de afgelopen decennia in onze westerse samenleving. In de filosofie heet het sinds de jaren negentig ‘het verdwijnen van de Grote Verhalen. En daar worden de grote ideologieën mee bedoeld van de vorige eeuw. Christendom, Socialisme, Liberalisme. Er zijn geen grote ideologieën meer die ons helpen iets van de wereld te begrijpen. Ze zijn allemaal ten ondergegaan in ons individualisme – ik bepaal zelf wel waar ik voor sta, wat ik geloof en hoe ik mijn eigen leven inricht. Misschien is alleen het kapitalisme overeind gebleven, maar daar zit geen grotere gedachte achter.

En zo zijn we ook ons houvast kwijtgeraakt, een geloof, een gemeenschap die houvast biedt en antwoorden geeft. Iedereen - ook in de kerk - is op zichzelf teruggewezen en moet het maar uitzoeken. Iedereen zoekt zijn eigen weg door het leven en zijn eigen antwoorden en vervalt regelmatig terug in de vertwijfeling. Ik weet het niet meer...

Schape zonder herder, zijn we

Schape zonder herder. Die raken de weg kwijt. Ze zijn ten prooi aan roofdieren. Ze weten niet waar het gras is te vinden. Ze lopen doelloos rond.

Schape zonder herder, die waaien met alle winden mee. Ze laten zich verleiden achter een ander aan te lopen. De kudde valt uiteen iedereen zoekt zijn eigen weg. Zijn eigen zekerheden, zijn eigen leider.

Schape zonder herder – arme schape. Wat dat is het gevolg. Nu de grote verhalen niet meer geloofd worden, nu iedereen op zichzelf is aangewezen, ga je ergens anders op zoek naar houvast.

Op zoek naar een inspirator. Op zoek naar een leider. Iemand die je bij de hand neemt en je vertelt welke kant je op moet in deze verwarrende tijden. En wereldwijd lijkt er wel een groeiend verlangen te zien naar zo'n sterke leider. De meeste Russen vinden het prima met Putin. Hij geeft rust en duidelijkheid en bovendien: Rusland telt weer mee in de wereld. De meeste stemmers op Donald Trump van november 2016 staan nog steeds pal achter hun keuze. Geen geschipper, geen diplomatiek geklets, maar gewoon duidelijk uitspraken en vooral: *America First*. Dat is waarom ze op hem stemden en dat is wat ze krijgen. Prima toch? De meeste Turken zijn blij met Erdogan. Een gelovige Islamiet, die weer iets van de glans van het Ottomaanse Rijk boven brengt. En tenminste optreedt als iemand daar iets aan afdoet. En ja dat dat een beperkte meningsuiting tot gevolg heeft, of ondoorzichtige rechtsgang, ach – Erdogan zal wel het beste met ons voor hebben.

Wij zoeken naar voortrekkers. Naar mensen die een weg wijzen. En dan niet met vage beloftes en vergezichten. Nee, met een concrete boodschap – liefst zo zwart-wit mogelijk en liefst ook nog ver weg van de bestaande politieke leiders, de elite - wat dat ook mag zijn - die dit land langzaam naar de afgrond drijven...

Dat is wat sommige mensen aanspreekt. Dat is waarom Thierry Baudet en Geert Wilders een flink deel van de kiezers achter zich krijgt. Een sterke leider uit angst dat het anders mis gaat met dit land.

Geen herder te bekennen - opgegaan in rook. Alleen het bange voorgevoel gaat met ze op de loop.

Ze horen in gedachten de wolven in het bos. Al is het een illusie Het laat ze niet meer los.

Ik verlang er ook wel naar. Naar duidelijkheid. Naar iemand die vertelt welke kant we op moeten. Die er voor zorgt dat mijn pensioen gewaarborgd is, er genoeg banen zijn. Ik veilig over straat kan. Ik ben zo'n schaap, een arm schaap dat zich afvraagt: voor wie, voor wat, waarom, waardoor, waarvoor, waarheen...? En toch heb ik niets aan een herder die geen inspraak duldt. Die wel even bepaalt wat goed is voor mij. Die me geen vrijheid laat.

Een goede herder, een goede leider, een goede ouder creëert omstandigheden waarin ik, in betrekkelijk veiligheid, vrij kan zijn, mezelf kan zijn. Ontdekken wie ik ben en waar mijn kwaliteiten liggen. Een goede herder geeft raad, vangt op, troost en stimuleert. Een goede herder geeft ruimte en laat me tegen mijn grenzen en fouten aanlopen om er van te leren. Een goede herder bepaalt niet alles, maar laat mij bepalen. Steunt me.

Die arme schape hebben niets aan herders als Trump, Putin en Erdogan. Tenminste: dat is de boodschap uit de Bijbelteksten vandaag.

Een herder, een herder in de bijbel is iemand die beschermt. Die pal staat voor de zwakke. Die het zieke schaap verzorgt, draagt, verbindt. Een goede herder schept geen tweespalt en verdeelt de kudde niet, nee, een goede herder houdt de kudden bij elkaar: ook als het ene schaap wat sneller loopt dan de ander, als er een buiten de boot valt door zijn eigenwijze gedrag, dat ook dat zwarte schaap een plekje vindt in de kudde en loopt mee op zoek naar grazige weiden.

De Goede herder. Het is een leidend thema geworden in de bijbel. Het begint al in het vierde hoofdstuk van de Bijbel. Bij het verhaal dat Rein vorige week vertelde: Abel is de eerste herder in de bijbel. En vervolgens gaat het maar door: alle aartsvaders worden van achter de schape geroepen, net als aartsmoeder Rachel en haar Jozef en zijn broers en wat dacht u van Mozes. Geroepen terwijl hij op zoek was naar een afgedwaald schaap. En zo gaat het maar door. De eerste koningen van Israël worden geroepen vanaf het

veld, tussen de kudden: Saul, terwijl hij op zoek is naar de ezelinnen van zijn vader, en David is op het moment suprême niet thuis: hij hoedt de schapen van zijn vader.

De Herder werd het beeld voor de koningen van Israël. Ze werden een afgerekend op hun inzet voor de zwakkere in het volk. De Herder wordt een heilig beeld. God zelf wordt het beeld van de Goede Herder die omziet naar zijn volk.

Waar voor ons de herder een nostalgisch beeld oproep van een vakantiekaart uit Drenthe, daar vormt de herder in de bijbel sinds Mozes en sinds David de blauwdruk voor de leiders van Gods volk. En als beeld van God zelf.

En er is meer. Waarom wordt de eerste herder in de Bijbel omgebracht door zijn broer?

Omdat Kain zijn roeping als herder ontkend. Ook Kain is geroepen óm te zien naar de zwakke in zijn nabijheid en dat is Abel. Abels naam is zuchtje wind. Ademtocht. Abel stelt niets voor en dus moet hij kunnen rekenen op de bescherming van zijn grote sterke broer, maar het omgekeerde gebeurt: Kain maakt misbruik van de zwakheid van zijn broer en dood hem.

Alle mensen zijn geroepen om herder te zijn. De mens is door God in de schepping aangesteld als herder van de schepping. De rentmeester – die het geschapene moet beheren en behoeden. Ieder mens is dus een herder. Ieder mens draagt verantwoordelijkheid voor het stukje schepping waarop hij leeft. Voor de andere herders en schapen om hem heen dus ook.

Als Jezus vandaag zegt: Ik ben de Goede Herder. Dan zegt hij dus nogal wat.

Het hele Oude Testament – van Abel tot de laatste profeten klinkt er in mee.

Ook de kritiek van Ezechiël op de leiders van het volk zal de Farizeeën en de Schriftgeleerden niet ontgaan zijn. Zij hoeden zichzelf. Zij worden vooral zelf beter van hun leiderschap.

Jezus zegt: Een goede herder geeft zijn leven voor de schapen.

Daar zit de omkering. Een goede herder geeft zijn leven voor de schapen. Zoals een lam dat ter slachtbank wordt geleid. Het is de omgekeerde wereld. Een goede herder springt in de bres, stelt zijn leven in de waagschaal, alles om de schapen te weiden, te beschermen, te redden. Op die herder kunnen we terug vallen. In onze herders, in onze leiders moeten we iets van deze herder zien weerspiegelen.

Geen: ik heb de waarheid in pacht, geen ik weet wat het beste voor je is, maar ga, maar leef maar. Je kunt van mij op aan. Je kunt altijd op mij terug vallen. Ik sta met mijn leven voor je in. Daarin herkennen wij een goede leider. Een koning in dienst van God.

En wij die soms schaap zijn en dan weer herder, ook wij moeten ons spiegelen aan de Goede herder. Ons leven moet er op zijn ingesteld om de ander tot haar recht te laten komen, om pal te staan voor de zwakke. Elkaars herder en hoeder te zijn.

Een stevig verhaal dus voor ons.

De Goede herder doet een appèl op ons.

Kritisch kijken naar onze eigen herders

En kritisch kijken naar onszelf.

Kritisch kijken naar onze gemeenschap: Hoe open, hoe veilig, hoe zorgzaam zijn we in onze kerk?

Arme schapen - ze kijken naar de hemel - genageld aan de grond. Ze wachten op een wonder. Dat niet komt.

Nee, dat wonder komt niet. Dat wonder is al gekomen. Wij herders en schapen gaan in het spoor van Hem die zijn leven gaf voor ons.

Amen

- Muzikaal intermezzo

- Lied: - Lied: 653: 1, 6 en 7

- Dankgebed, voorbeden met responsie, stil gebed, Onze Vader

- Mededelingen

- Gaven

- slotlied: "En schoot van Ontferming is onze God" (NLB 158b) (twee keer)

- zegen, beantwoord met driemaal "amen".

- lied bij het uitgaan: "En schoot van Ontferming is onze God" (NLB 158b) (één keer)